

VIRKAMIESLAUTAKUNNAN PÄÄTÖS

Päätös nro 79/2010
26.11.2010

Asia Varoituksen antamista koskeva oikaisuvaatimus

Muutoksenhakija

A

Päätös, johon on haettu oikaisua

Poliisilaitos on 23.2.2010 päättänyt antaa ylikomisario A:lle kirjallisen varoituksen, koska hän oli 21.12. ja 22.12.2009 ollut poissa työvuorolistan mukaisesta työvuorosta ilman esimiehensä lupaa.

Päätöksen perusteluissa on todettu, että A:lla ei ole hänelle aikaisemmin annetun määräyksen vuoksi ollut oikeutta sairauslomaan ilman lääkärintodistusta. Työaikajärjestelmään tehty merkintä työssä olemisesta sanottuina päivinä on ollut virheellinen. A on menettelyllään toiminut vastoin virkavelvollisuuksiin.

Oikaisuvaatimus

A on vaatinut poliisilaitoksen päätöksen kumoamista.

Vatsataudista johtuneesta poissaolostaan 21,12,2010 A on tehnyt ilmoituksen ylikonstaapeli B:lle, joka työjärjestyksen mukaisesti voi toimia tilapäisesti ja lyhytaikaisesti komisarion sijaisena. Hän voinut tehdä ilmoitusta vastaavalle

esimiehelle, koska tämä oli ulkomaanmatkalla. A ei mennyt lääkärin vastaanotolle, koska poliisilaitoksella yleisesti noudatetun ja tavanomaisen käytännön mukaan yhden päivän sairauspoissaolosta ei ole tarpeen hankkia lääkärintodistusta.

Toinen poissaolo on johtunut korvausvapaasta, johon A on ollut oikeutettu tehtyään 29.8.2009 ylimääräisen työvuoron. Kyse on tältä osin korvausvapaan pitämisen ajankohdasta eikä luvattomasta poissaolosta. Tästä seikasta apulaispoliisipäällikkö oli tietoinen A:n mainittua siitä hänelle jo aikaisemmin. Korvausvapaan ajoittuminen juurin ennen joulupäivän aattoa on ollut viranhoidon kannalta edullista. Se, että A ei ole täyttänyt kirjallisesta kokonaista työpäivää koskevaa saldovapaahakemusta, on vain vähäinen virhe.

Poliisilaitos on virheellisesti pitänyt aikaisempia poissaoloja merkityksellisinä ja erityisesti sitä suullisesti sovittua asiaa, että A:n tulisi aina toimittaa lääkärintodistus poissaolostaan. Kyseinen määräys loukkaa A:n oikeutta yhdenvertaiseen kohteluun ja on poliisilaitoksen lupapalvelulinjan 18.9.2009 voimaan tulleen työjärjestyksen vastainen. Työjärjestyksen 28 §:n mukaan sairaudesta johtuvat yli viikon kestävät virkavapaudet vahvistaa apulaispoliisipäällikkö. Alle viikon mittaisista sairauspoissaoloista ei ole työjärjestyksessä mainintaa, mutta omalla ilmoituksella on voinut olla poissa työstä kolme vuorokautta.

Sairausloman osalta A:n menettelyssä on kyse tavanomaisesta käytännöstä yhden päivän sairausloman osalta, joten se ei virkamieslautakunnan vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ole riittävä aihe varoituksen antamiseen. A on lisäksi viitannut virkamieslautakunnan päätöksiin asioissa 39/2008, 94/2006, 72/2005 ja 45/2005.

Vastine ja selitykset

Poliisilaitos on vastineessaan vaatinut oikaisuvaatimuksen hylkäämistä ja todennut, että asian taustalla on useita vuosia jatkunut päihdeongelma, aikaisemmat vastaavat poissaolot työstä ja niiden käsittelyn yhteydessä annetut suulliset ja kirjalliset huomautukset, määräykset ja sovitut käytännöt poissaolojen perusteista ja sairauspoissaolojen todistamisesta. Asiakirjoihin on liitetty tämän asian yhteydessä käsitelty poliisipäällikön 4.2.2010 allekirjoittama muistio, josta ilmenevät aikaisemmat epäselvillä perusteilla tapahtuneet poissaolot ja niiden käsittely sekä määräykset, joita sairauden todistamisesta on annettu.

A kertoo poissaolonsa 21.12.2009 johtuneen sairaudesta. Hän ei ole hakenut sairauden perusteella virkavapautta asianmukaisessa järjestyksessä. Hänen olisi tullut hakea virkavapautta käytössä olevan sähköisen ESS-järjestelmän kautta ja todistaa sairaus asianmukaisesti. Poissaolosta ilmoittaminen ylikonstaapeli B:lle lienee ollut aiheellista meneillään olevien työtehtävien järjestämistä varten, mutta B ei ole yksikössä toimivana alaisena virkamiehenä ollut asemassa tai tehtävässä, jossa hänellä olisi ollut mitään tekemistä sairausvirkavapauden hyväksymisen kanssa.

Poissaolo 22.12.2009 on tapahtunut ilman lupaa. Työaikajärjestelmään päivä on merkitty tehdyksi työpäiväksi. Aikaisemmin tehdyt ylitunnit eivät ole riittävä

peruste olla poissa työvuorolistan mukaisesta työvuorosta. Poissaoloon olisi pitänyt tässäkin tapauksessa olla esimiehen lupa. A:n alaisena toimiva kons-taapeli, jonka kanssa hän kertoo sopineensa asiasta, ei ole tehtävissä, johon kuuluisi muutosten hyväksyminen A:n työvuoroihin.

Poliisilaitoksessa lyhytaikainen poissaolo voidaan hyväksyä oman ilmoituk-sen perusteella ilman lääkärintodistusta. Todistuksen vaatiminen on kuitenkin aina mahdollista. Poliisilaitoksen käytäntö on ollut niin A:n kuin muidenkin työntekijöiden kohdalla se, että epäselviä poissaoloja ja päihdeiden käyttöä epäiltäessä on edellytetty lääkärintodistuksen esittämistä lyhyistäkin poissa-oloista. Päihdeohjelman mukaisissa puheeksiottokeskusteluissa on yleensä edellytetty vielä, että lääkärintodistus hankitaan nimenomaan omalta työter-veyslääkäriltä. Lääkärintodistus vaaditaan yhdenvertaisesti kaikilta, joiden poissaolojen laatu ja erityisesti päihdeongelman käsittelyssä esille tulleet pe-rusteet antavat aiheen epäillä oman ilmoituksen riittävyttä. A:n tapauksessa velvoite on selvästi ja kirjallisesti asetettu ja todettu yhteisissä neuvotteluissa useaan kertaan. Hän on myös neuvotteluissa itse puoleltaan sitoutunut todis-tuksen aina esittämään.

Varoituksen antaminen ei ole kohtuuton seuraamus tekoon nähden ja ottaen huomioon, että vastaavia poissaoloja on tapahtunut useita kertoja aikaisem-min eikä A ole ojentunut suullisista ja kirjallisista huomautuksista ja kehotuk-sista. Lisäksi seuraamuksen kohtuudellisuuden arvioinnissa on otettava huo-mioon, että A on päällystötasoisessa esimiesasemassa, mikä korostaa velvol-lisuuksien noudattamisen tärkeyttä.

A on vastaselityksessään kiistänyt hänellä olevan päihdeongelma. Hänen al-koholikäyttönsä on näkynyt ainoastaan vuonna 2002 hänen viettäessään edeltäjiensä apulaispoliisipäällikkö C:n ja ylikomisario D:n eläköitymisläksiäi-siä laivalla. Matka oli osittain työ- ja osittain virkistysmatka. A oli sairauslo-malla matkan jälkeen sairauslomatodistuksella kaksi päivää ja sai kirjallisen huomautuksen hyvin kyseenalaisin perustein. Tästä on aikaa jo yli kahdeksan vuotta. Muita kirjallisia, huomautuksia, kehotuksia tai määräyksiä A ei ole saanut poliisipäälliköltä. Suulliset keskustelut ovat olleet vain keskusteluja, eikä niissä ole annettu mitään määräyksiä. A on vuonna 2006 suostunut va-paaehtoisesti työkykyselvitykseen, jossa todettiin hänen olevan täysin työky-kyinen. Maksa-arvot tai mikään muukaan selvityksessä ei osoittanut hänen olevan alkoholin suurkuluttaja tai päihdeongelmainen. Puheeksiottokeskuste-lussa 15.2.2010 työterveysluonnon edustaja totesivat, että mitkään terveystar-vot eivät viittaa alkoholin suurkulutukseen. Eivätkä voinetkaan viitata, koska A ei ollut noin kolmeen kuukauteen nauttinut lainkaan alkoholia.

A:ta on koko 2000-luvun vaivannut vaikea poskihermon kolmoishermostä rky, jonka vuoksi hän on joutunut ottamaan epilepsialääkettä suurina annoksina. Kyseessä on niin sanottu kolmiolääke eli liikenteessä haitallinen lääke. Lää-keaineepitoisuuksien ollessa suuria sen käyttö on estänyt muun muassa autol-la ajamisen, ja A on joutunut tarkkailemaan töihin lähtöäkin sen mukaisesti. Vuosien 2005 ja 2006 sairauspoissaolot liittyvät tähän sairauteen. Poliisipääl-likkö ja työterveysluonnon henkilöstä ovat olleet hyvin selvillä A:n sairaudesta. A:lle on tehty sairauden vuoksi operaatiota yliopistollisessa sairaalassa. En-simmäinen operaation tehtiin vuonna 2004. Kipu uusiutui vuoden 2005 lopulla

entistä vaikeampana, ja toinen operaatio tehtiin huhtikuussa 2008. Sen jälkeen kipu on ollut poissa jo yli kaksi vuotta.

Lääkärintodistuksen esittämisvaatimus on edellä todetun perusteella ylimitoitettu ja yhdenvertaisuutta loukkaava. A on keväällä 2008 tehdyn leikkauksen jälkeen ollut sairauden vuoksi poissa töistä vain yhden päivän. Poliisilaitos on aloittanut toimintansa 1.1.2009. Vuonna 2008 ei käyty mitään keskusteluja siitä, mitkä käytännöt ovat voimassa edellisen poliisilaitoksen ajalta. A:n käsityksen uuteen organisaatioon lähdettiin niin sanotusti puhtaalta pöydältä, eikä hänen mieleensä tullut, että häntä koskisi jokin vanha käytäntö.

A tiesi esimiehensä apulaispoliisipäällikkö E:n olevan 21.12.2009 Yhdysvalloissa. Hän ilmoitti asiasta lupapalvelun ylikonstaapeli B:lle, jonka tiesi olevan paikalla. A:lla on kiistatta ollut oikeus vapaapäivään 22.12.2009 aikaisemmin sisään tehtynä työvurona. A oli aikaisemmin ilmoittanut E:lle pitävänsä vapaapäivän vuoden 2009 aikana. Viimeinen mahdollisuus vapaapäivän pitämiseen oli 22.12., koska A jäi sen jälkeen tammikuuhun 2010 asti kestäväälle lomalle.

Virkamieslautakunnan ratkaisu ja perustelut

Perustelut

Sovellettavat säännökset

Valtion virkamieslain 24 §:n mukaan virkamiehelle, joka toimii vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä, voidaan antaa kirjallinen varoitus.

Saman lain 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Hänen on noudatettava työnjohto- ja valvontamääräyksiä.

Saman lain 23 §:n 1 momentin mukaan virkamies saa keskeyttää työnteon, jos asianomainen viranomaisen hakemuksesta myöntää hänelle virkavapauden taikka hän on suoraan lain nojalla virkavapaana. Työnteon keskeyttämisestä muilla perusteilla on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään. Virkavapaus voidaan myöntää myös hakemuksetta, jos virkamies ei ole voinut hakea virkavapautta ennen työnteon keskeytymistä tai jos keskeytymisen syystä on muutoin saatu riittävä selvitys.

Saman lain 23 a §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on hakiessaan virkavapautta sairauden perusteella todistettava sairautensa sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaisen päivärahan hakemista varten vahvistetun kaavan mukaisella lääkärintodistuksella, terveystieteiden keskuksen terveydenhoitajan antamalla todistuksella taikka viraston osoittaman terveydenhoitajan tai sairaanhoitajan antamalla todistuksella. Jos sairaus kestää enintään kolme vuorokautta, virkamies voi todistaa sairautensa myös muulla virkavapauden myöntävän viranomaisen hyväksymällä luotettavalla tavalla. Jos sairaus kuitenkin kestää yli viisi vuorokautta, on se todistettava edellä tarkoitettulla lääkärintodistuksella.

Asiakirjoista ilmenevä selvitys

Poliisipäällikkö H:n 4.2.2010 päiväämässä muistiossa on todettu A:n käyttäytyneen päihtyneenä sopimattomasti poliisilaitoksen Viron matkalla 21.4.2002 ja olleen poissa työstä 23.–23.4.2002 ilmeisesti alkoholinkäyttöön liittyvistä syistä, minkä vuoksi hänelle on annettu kirjallinen huomautus vastaisen varalle ja hänen kanssaan on käyty päihdeohjelman mukainen puheeksiottokeskustelu.

A:n kanssa on käyty puheeksiottokeskustelu myös 2.1.2004 hänen oltuaan Tallinnan matkan jälkeen sairauslomalla 9.12.–19.12.2003. Keskustelussa on selvitetty sairausloman syistä ja alkoholinkäyttöä siihen ja muun muassa kiinnitetty huomiota asianmukaiseen käytäntöön sairausloman hakemisessa ja siitä esimiehelle ilmoittamisessa.

A:n kanssa on 23.5.2005 käyty keskustelu sairauslomien pitämisestä hänen oltuaan sairauslomalla 2.5.–6.5.2005 ilman lääkärintodistusta ja esimiehen lupaa. Keskustelussa A lupasi jatkossa esittää lääkärintodistuksen aina heti sairastumisen alusta lukien.

A:n kanssa on 31.6.2006 käyty keskustelu poissaoloista ajalla 14.11.23.12.2005. Sairauslomasta ei ollut asianmukaista lääkärintodistusta. Keskustelussa käsiteltiin A:n runsasta alkoholinkäyttöä syksyn aikana ja sovittiin, että jatkossa hän esittäisi lääkärintodistuksen aina sairausloman alusta alkaen ja että todistuksen tulee olla oman työterveyshuollon lääkärin antama.

A:n kanssa on 15.3.2005 käyty keskustelu poissaoloista ajalla 20.2.–22.2.2006. Poissaolosta 20.2.2006 ei ollut esitetty lääkärintodistusta.

A oli esittänyt esimiehelleen poissaolon syyksi ”kurataudin”. Lääkärintodistuksessa ajalle 21.–22.3.2006 oli mainittu eri diagnoosi.

A:n kanssa on käyty 27.6.2006 keskustelu sairauspoissaolosta 26.6.2006 hänen oltuaan vastoin sovittua poissa ilman lääkärintodistusta. A myönsi olevansa tietoinen siitä, että lääkärintodistuksen esittämisestä on sovittu. Keskustelussa sovittiin, että lääkärintodistus on edelleen aina esitettävä.

Johtopäätös

Toisin kuin A on väittänyt, poliisilaitos ei ole ottanut aikaisempia huomautuksia huomioon varoituksen perusteena. Päätöksessä aikaisemmat huomautukset on otettu esiin osoituksena siitä, että A on tiennyt työnantajan edellyttävän lääkärintodistuksen esittämistä lyhyistäkin sairauspoissaoloista.

A on ollut poissa virantoimituksesta 21.11.2009 oman ilmoituksensa mukaan sairauden vuoksi. A ei ole hakenut sairauden perusteella virkavapautta eikä myöskään esittänyt lääkärintodistusta, vaikka hänelle oli useaan kertaan tähdennetty, että hänen tulee todistaa sairaus lääkärintodistuksella. Poliisilaitos on valtion virkamieslain 23 a §:n nojalla voinut edellyttää lääkärintodistuksen esittämistä. Kun otetaan huomioon, että A on vuosien mittaan useaan kertaan jättänyt noudattamatta työnantajan sairausvirkavapauden hakemisesta antamia ohjeita, ei lääkärintodistuksen vaatimisen voida katsoa loukkaavan hänen

yhdenvertaisuuttaan. A on kertonut luulleensa sairauden todistamisessa aiemmin noudatettujen käytäntöjen lakaneen organisaatiouudistuksessa. Kun otetaan huomioon ne syyt, joiden vuoksi A:lta on lääkärintodistusta vaadittu, ei hän ole asiaa työnantajalta tarkistamatta voinut esittämillään perusteilla perustellusti luottaa siihen, että työnantaja pitäisi hänen kohdallaan nyttemmin riittävänä selvityksenä sairaudesta omaa ilmoitusta.

A:n on aikaisempien keskustelujen ja huomautusten perusteella ollut varsin hyvin tietoinen työnantajan suhtautumista sairausvirkavapauden hakemista ja sairauden todistamista koskevien käytäntöjen rikkomiseen. A ei tästä huolimatta ole hakenut virkavapautta eikä myöskään ilmoittanut poissaolostaan esimiehelleen vaan ainoastaan työtoverilleen, joka ei hänen tietensä ole ollut oikeutettu päättämään virkavapauden myöntämisestä. Kirjallinen varoitus ei näissä oloissa ole kohtuuton seuraus A:n laiminlyönnistä noudattaa virkavaapaan hakemista koskevia säännöksiä ja työnantajan määräyksiä.

A on ollut poissa virantoimituksesta 22.12.2009 ilman esimiehensä lupaa. Se, että A:n oli oikeus korvausvapaan pitämiseen, ei ole oikeuttanut tätä menettelyä, koska vapaapäivien pitämisen ajankohdan määrittäminen kuuluu työnantajalle. Apulaispoliisipäällikkö E on poliisipäällikölle antamassaan selvityksessä todennut, että hän ei edes olisi antanut lupaa vapaapäivän pitämiselle kyseisellä viikolla, koska lupapalvelulinjalla oli nimenomaisesti sovittu muun muassa työvuorojen ja lomien sovittamisesta siten, että päällystöä on aina paikalla. A:n on tullut ymmärtää menettelynsä olevan selvästi vastoin työnantajan antamia työaikamääräyksiä, eikä kirjallinen varoitus ole siitä kohtuuton seuraamus.

Päätös

Virkamieslautakunta hylkää oikaisuvaatimuksen.

Sovelletut lainkohdat

Valtion virkamieslain 14 § 1 momentti, 23 § 1 momentti, 23 a § 1 momentti ja 24 §.

Muutoksenhaku

Valitusosoitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen liitteenä.

Puheenjohtaja

Heikki Jukarainen

Esittelijä

Jussi-Pekka Lajunen

Virkamieslautakunnan päätös oli yksimielinen ja siihen osallistuivat puheenjohtaja Jukarainen, jäsenet Kulla, Isomäki, A. Nieminen, M. Nieminen, Komulainen ja Keturi sekä varajäsen Rouhe.